

- 1849 / 3 - 98 / 99

Chambre des représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1998 - 1999 (*)

8 FÉVRIER 1999

PROJET DE LOI

**abrogeant les articles 1056, 1°,
deuxième alinéa, et 1058 du
Code judiciaire**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE (1)

PAR

M. Dany VANDENBOSSCHE

- (1) Composition de la commission :
Président : M. Verwilghen (M.)

A. — Titulaires

C.V.P. MM. Vandeurzen,
Van Overberghe,
Verherstraeten, Willems.
P.S. MM. Borin, Giet,
Moureaux.
V.L.D. MM. Dewael, Van Belle,
Verwilghen.
S.P. MM. Landuyt,
Vandenbossche.
P.R.L.- MM. Barzin, Duquesne.
F.D.F.
P.S.C. M. du Bus de Warnaffe,
V.B. M. Laeremans.
Agalev/M. Lozie
Ecolo

B. — Suppléants

Mme Creyf, Mme D'Hondt,
MM. Didden, Leterme,
Mme Verhoeven.
MM. Biefnot, Dallons, Eerdeken,
Minne.
MM. Chevalier, De Croo, van den
Abeelen, Versnick.
MM. Delathouwer, Vande Lanotte,
Van der Maelen.
Mme Herzet, MM. Maingain,
Simonet.
MM. Beaufays, Gehlen.
MM. Annemans, De Man.
M. Decroly, Mme Schüttringer.

C. — Membres sans voix délibérative

V.U. M. Bourgeois.

Voir:

- 1849 - 98 / 99 :

- N° 1 : Projet transmis par le Sénat.
- N° 2 : Amendements.

(*) Cinquième session de la 49ème législature

- 1849 / 3 - 98 / 99

Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1998 - 1999 (*)

8 FEBRUARI 1999

WETSONTWERP

**tot opheffing van de
artikelen 1056, 1°, tweede lid en
1058 van het Gerechtelijk Wetboek**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE (1)

UITGEBRACHT DOOR DE HEER

Dany VANDENBOSSCHE

- (1) Samenstelling van de commissie :
Voorzitter : de heer Verwilghen (M.)

A. — Vaste leden

C.V.P. HH. Vandeurzen,
Van Overberghe,
Verherstraeten, Willems.
P.S. HH. Borin, Giet,
Moureaux.,
V.L.D. HH. Dewael, Van Belle,
Verwilghen.
S.P. HH. Landuyt,
Vandenbossche.
P.R.L.- HH. Barzin, Duquesne.
F.D.F.
P.S.C. H. du Bus de Warnaffe,
V.B. H. Laeremans.
Agalev/H. Lozie
Ecolo

B. — Plaatsvervangers

Mevr. Creyf, Mevr. D'Hondt,
HH. Didden, Leterme,
Mevr. Verhoeven.
HH. Biefnot, Dallons, Eerdeken,
Minne.
HH. Chevalier, De Croo, van den
Abeelen, Versnick.
HH. Delathouwer, Vande Lanotte,
Van der Maelen.
Mevr. Herzet, HH. Maingain,
Simonet.
HH. Beaufays, Gehlen.
HH. Annemans, De Man.
H. Decroly, Mevr. Schüttringer.

C. — Niet-stemgerechtigde leden

V.U. H. Bourgeois.

Zie:

- 1849 - 98 / 99 :

- Nr. 1 : Ontwerp overgezonden door de Senaat.
- Nr. 2 : Amendementen.

(*) Vijfde zitting van de 49ste zittingsperiode

Votre commission a examiné ce projet de loi au cours de ses réunions des 19 et 27 janvier 1999.

I. EXPOSÉ INTRODUCTIF DU MINISTRE DE LA JUSTICE

Le projet de loi à l'examen, qui est issu d'une proposition de loi déposée par le sénateur Erdman, vise à abroger les articles 1056, 1°, alinéa 2, et 1058 du Code judiciaire.

L'article 1056, 1°, alinéa 2, dispose que l'appel est formé par acte d'huissier lorsque la décision entreprise a été rendue par défaut contre la partie intimée.

L'auteur de la proposition de loi initiale a estimé qu'eu égard au coût relativement élevé d'une signification par huissier, il était souhaitable, d'un point de vue social, de supprimer cette obligation.

Il convient que l'appel puisse être formé de la façon la moins coûteuse qui soit, même lorsque la décision a été rendue par défaut. D'où la proposition de supprimer l'article 1056, 1°, alinéa 2.

L'article 1058 prévoit que le juge d'appel peut ordonner que l'appel soit signifié par huissier de justice à l'intimé défaillant, s'il n'a pas eu lieu en cette forme.

Cet article peut, lui aussi, être supprimé. Il ressort d'un arrêt de la cour d'appel d'Anvers du 14 novembre 1997 que, dans de nombreux cas, le mécanisme de l'article 1058 ne fonctionne pas parce que le délai pour interjeter appel est généralement expiré lorsque le juge constate l'irrégularité de la procédure.

II. DISCUSSION ET VOTES

En réponse à *M. Van Belle, le président, M. Verwilghen*, précise que le droit de mise au rôle d'un appel s'élève à 3 300 francs (appel de jugements rendus par un juge de paix et un juge de police) ou à 7 500 francs (appel de jugements rendus par le tribunal de commerce).

Le coût de la signification d'un acte par huissier de justice est estimé à 5 000 francs.

M. Vandeurzen ne comprend pas pour quelle raison il faudrait abroger l'article 1058 du Code judiciaire.

Uw commissie heeft onderhavig wetsontwerp besproken tijdens haar vergaderingen van 19 en 27 januari 1999.

I. INLEIDING VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Dit wetsontwerp vloeit voort uit een wetsvoorstel van senator Erdman en strekt ertoe de artikelen 1056, 1°, tweede lid, en 1058 van het Gerechtelijk Wetboek op te heffen.

Artikel 1056, 1°, tweede lid, bepaalt dat het hoger beroep bij akte van een gerechtsdeurwaarder moet worden ingesteld wanneer de bestreden beslissing bij verstek is gewezen tegen de gedaagde in hoger beroep.

De indiener van het oorspronkelijk, wetsvoorstel heeft vanuit sociaal oogpunt gemeend dat, gelet op de relatief hoge kosten die de betekening via gerechtsdeurwaarder met zich meebrengt, het aanbeveling verdient deze verplichting ongedaan te maken.

Het beroep moet - ook wanneer de beslissing bij verstek is gewezen - op de goedkoopste manier kunnen worden ingesteld. Vandaar het voorstel om artikel 1056, 1°, tweede lid te schrappen.

Artikel 1058 stelt dat indien het hoger beroep niet in die vorm is ingesteld, de rechter in hoger beroep kan bevelen dat het aan de niet verschenen gedaagde partij wordt betekend bij gerechtsdeurwaardersakte.

Ook dit artikel kan worden weggelaten. Een arrest van het hof van beroep van Antwerpen van 14 november 1997 heeft aangetoond dat het mechanisme van artikel 1058 in vele gevallen niet werkt omdat de beroepstermijn meestal reeds verstreken is wanneer de rechter de onregelmatigheid van de procedure vaststelt.

II. BESPREKING EN STEMMINGEN

Op de vraag van de heer *Van Belle* preciseert de voorzitter, de heer *Verwilghen*, dat het rolrecht voor het instellen van hoger beroep 3.300 F (hoger beroep tegen vonnissen van de vrederechter en politierechter) of 7.500 F (hoger beroep tegen vonnissen van de rechtbank van koophandel) bedraagt.

De kosten voor de betekening van de akte bij gerechtsdeurwaarder moeten op 5.000 F worden geraamd.

De heer Vandeurzen begrijpt niet waarom artikel 1058 van het Gerechtelijk Wetboek moet worden opgeheven.

Il estime qu'il suffit de supprimer l'article 1056, 1°, alinéa 2, pour atteindre le résultat souhaité.

L'article 1058 permet uniquement au juge d'ordonner que l'appel soit signifié à l'intimé s'il n'a eu pas lieu dans la forme prescrite.

Cet article concerne en outre non seulement l'article 1056, 1°, mais aussi l'article 1056, 2°, 3° et 4° (appel formé par requête, par lettre recommandée à la poste ou par conclusions).

M. Bourgeois se rallie à ce propos. On pourrait également invoquer l'article 1058 s'il s'avérait que l'intimé n'aurait pas été informé de l'appel formé par lettre recommandée, par requête ou par conclusions.

M. Bourgeois plaide donc pour le maintien de l'article 1058.

Le président doute que la proposition de loi soit de nature à assurer la sécurité juridique.

L'article 1056, 1°, alinéa 2, a en effet rendu obligatoire la signification de l'appel par huissier de justice afin de garantir que l'intimé qui a fait défaut en première instance en soit informé.

A l'avenir, l'appel - même s'il s'agit d'une décision rendue par défaut contre l'intimé - pourrait être formé par requête.

Etant donné qu'aucune attestation de domicile ne doit être jointe à la requête, celle-ci risque de ne pas parvenir à la partie intimée. La signification de l'appel par exploit d'huissier exclut par contre tout risque à cet égard.

L'abrogation de l'article 1058 aurait en outre pour conséquence que cette situation ne pourrait plus être régularisée par le juge.

M. Giet souscrit à l'abrogation de l'article 1056, 1°, alinéa 2.

L'appel pourra toujours être formé par acte d'huissier de justice, mais cette forme ne sera plus obligatoire. Si l'appellant souhaite avoir des garanties en la matière, il pourra toujours opter pour cette forme.

De schrapping van artikel 1056, 1°, tweede lid, volstaat zijns inziens om het gewenste resultaat te bereiken.

Artikel 1058 biedt de rechter enkel de mogelijkheid om het hoger beroep toch nog aan de gedaagde te doen betekenen indien het niet overeenkomstig het opgelegde vormvoorschrift werd ingesteld.

Dit artikel 1058 heeft bovendien niet alleen betrekking op artikel 1056, 1°, maar ook op artikel 1056, 2°, 3° en 4° (hoger beroep ingesteld bij een verzoekschrift, bij een ter post aangetekende brief of bij conclusie).

De heer Bourgeois sluit zich hierbij aan. Van artikel 1058 kan ook gebruik worden gemaakt indien zou blijken dat de gedaagde in hoger beroep niet in kennis zou zijn gesteld van het bij aangetekende brief, bij verzoekschrift of bij conclusie ingestelde hoger beroep.

De heer Bourgeois pleit aldus voor het behoud van artikel 1058.

De voorzitter twijfelt eraan of het wetsvoorstel de rechtszekerheid ten goede komt.

Artikel 1056, 1°, tweede lid, heeft immers de betekening van het hoger beroep door de gerechtsdeurwaarder verplicht gesteld om er zeker van te zijn dat de gedaagde in hoger beroep, die in eerste aanleg verstek liet gaan, op de hoogte wordt gebracht.

Het beroep zou in de toekomst - ook indien het gaat om een beslissing die bij verstek tegen de gedaagde in hoger beroep is gewezen - bij verzoekschrift kunnen worden ingesteld.

Aangezien bij het verzoekschrift geen attest van woonst moet worden gevoegd bestaat het gevaar dat het verzoekschrift de geïntimeerde partij niet bereikt.

De betekening van het hoger beroep via gerechtsdeurwaardersexploot biedt die waarborg wel.

Door de heffing van artikel 1058 kan die situatie bovendien niet meer door de rechter geregulariseerd worden.

De heer Giet is het eens met de opheffing van artikel 1056, 1°, tweede lid.

Het hoger beroep zal nog steeds bij gerechtsdeurwaardersakte kunnen worden ingesteld maar deze vorm zal niet meer verplicht zijn. Indien de appellant zekerheid wil zal hij nog steeds hiervoor kunnen opteren.

En ce qui concerne l'article 1058, le membre estime qu'il faut l'interpréter en ce sens que le juge peut ordonner que l'appel soit signifié par huissier de justice à l'intimé défaillant, que le délai d'appel soit écoulé ou non.

Cet article n'aurait, sinon, guère de sens, étant donné que le délai d'appel est pratiquement toujours expiré au moment où le juge constate que l'intimé n'a sans doute pas eu connaissance de l'appel.

L'arrêt de la Cour d'appel d'Anvers du 14 novembre 1997 considère manifestement que l'on ne peut plus régulariser la situation par le biais de l'article 1058 en dehors du délai d'appel.

L'intervenant n'est toutefois pas convaincu de la justesse de cette interprétation.

Il estime qu'il faut maintenir la possibilité offerte par l'article 1058.

Le représentant du ministre souligne qu'en cas d'abrogation de l'article 1056, 1°, alinéa 2, l'article 1058 n'aurait plus aucune raison d'être.

L'appel contre une décision rendue par défaut contre la partie intimée ne devra en effet plus être formé par acte d'huissier de justice. Les autres formes prescrites par l'article 1056, 2°, 3° et 4°, seront également admises.

M. Bourgeois fait observer que l'article 1058 du Code judiciaire ne se situe pas immédiatement après l'article concernant la forme de l'appel (article 1056), mais après l'article concernant les mentions qui doivent figurer dans l'acte d'appel, à peine de nullité. Il suppose que l'article 1058 ne concerne pas les mentions prévues à l'article 1057 et demande si tel est aussi l'avis du représentant du ministre, vu l'importance de ce point pour la discussion.

Le représentant du ministre se rallie à l'analyse de M. Bourgeois. L'article 1058 n'a rien à voir avec l'article 1057, qui concerne uniquement les mentions qui doivent figurer dans l'acte.

M. Barzin fait observer que le fait de former l'appel par acte d'huissier de justice offre l'avantage de rendre l'huissier de justice responsable de la signification de l'appel à la partie adverse.

Wat artikel 1058 betreft is het lid van mening dat dit zo moet begrepen worden dat de rechter de betekening van het hoger beroep bij gerechtsdeurwaardersakte aan de niet verschenen gedaagde partij kan bevelen onafhankelijk van het feit of de beroepstermijn al dan niet verstreken is.

Dit artikel zou anders weinig zin hebben omdat de beroepstermijn immers vrijwel altijd zal verlopen zijn op het ogenblik dat de rechter vaststelt dat de gedaagde wellicht geen kennis heeft gekregen van het hoger beroep.

Het arrest van het hof van beroep van Antwerpen van 14 november 1997 gaat er blijkbaar van uit dat de regularisering via artikel 1058 niet meer mogelijk is buiten de beroepstermijn.

De spreker is er echter niet van overtuigd dat dit de juiste interpretatie is.

De door artikel 1058 geboden mogelijkheid moet volgens het lid behouden blijven.

De vertegenwoordiger van de minister stipt aan dat het artikel 1058 zijn betekenis verliest bij schrapping van artikel 1056, 1°, tweede lid.

Het instellen van hoger beroep tegen een beslissing die bij verstek is gewezen tegen de gedaagde in hoger beroep zal immers niet meer moeten gebeuren bij akte van een gerechtsdeurwaarder. Ook de andere in artikel 1056, 2°, 3° en 4°, voorgeschreven vormen zullen zijn toegelaten.

De heer Bourgeois wijst er op dat artikel 1058 van het Gerechtelijk Wetboek niet onmiddellijk volgt op het artikel dat handelt over de vorm waarin hoger beroep wordt ingesteld (artikel 1056). Het volgt op het artikel dat bepaalt welke vermeldingen de akte van hoger beroep op straffe van nietigheid moet bevatten. Hij neemt aan dat artikel 1058 geen betrekking heeft op de in artikel 1057 voorgeschreven vermeldingen. Hij vraagt of dit ook de mening is van de vertegenwoordiger van de minister. Een en ander is niet zonder belang in het kader van de gevoerde discussie.

De vertegenwoordiger van de minister sluit zich bij de analyse van de heer Bourgeois aan. Artikel 1058 staat volkomen los van artikel 1057 dat enkel handelt over de vermeldingen die in de akte moeten worden opgenomen.

De heer Barzin merkt op dat het instellen van hoger beroep bij akte van een gerechtsdeurwaarder het voordeel biedt dat de gerechtsdeurwaarder de verantwoordelijkheid op zich neemt dat het beroep aan de tegenpartij wordt betekend.

La procédure d'appel par requête n'offre pas cette garantie, d'autant que l'officier de l'état civil ne peut plus délivrer d'attestation de domiciliation.

Si l'intimé a plusieurs résidences, il y a un risque que la requête ne lui parvienne pas.

Dans certains cas, l'appelant ne connaîtra pas la résidence principale de l'intimé.

En revanche, l'huissier de justice vérifiera où l'intéressé réside effectivement.

L'intervenant tient toutefois aussi à souligner que l'obligation prévue à l'article 1056, 1°, alinéa 2, a été instaurée parce que l'on peut supposer, en cas de jugement par défaut, que l'intimé défaillant en première instance n'était pas au courant de l'action judiciaire.

Afin de rectifier cette faute éventuelle, le législateur a choisi, dans ce cas spécifique, la procédure d'appel qui offre le plus de garantie, à savoir la signification par huissier de justice.

M. Barzin demande également sur la base de quels critères le juge d'appel peut appliquer l'article 1058.

Le juge est-il tenu de vérifier dans tous les cas que l'appel a été porté à la connaissance de la partie intimée?

M. Bourgeois estime que l'objectif du législateur ne saurait être de permettre la régularisation d'un appel formé tardivement. Le juge peut, selon lui, invoquer l'article 1058 s'il constate qu'un appel formé valablement n'a pas été signifié à l'intimé en raison, par exemple, d'un changement d'adresse.

Le président estime que le juge doit vérifier si l'appel a été formé dans le délai prescrit par la loi.

M. Vandeurzen souligne que l'article 1058 ne peut en effet pas avoir pour objectif de régulariser un appel irrecevable. Cette disposition ne peut porter que sur un appel interjeté dans les règles.

Le représentant du ministre réplique que l'obligation de signifier l'appel par exploit d'huissier n'a jamais été prescrite à peine de nullité.

De verzoekschriftprocedure biedt die waarborg niet, te meer daar geen domicilie-attest meer mag worden afgeleverd door de ambtenaar van de burgerlijke staat.

Indien de gedaagde verscheidene verblijfplaatsen heeft, loopt men het risico dat het verzoekschrift hem niet bereikt.

De appellant zal in sommige gevallen niet weten waar de gedaagde zijn hoofdverblijf heeft.

De gerechtsdeurwaarder daarentegen gaat na waar de betrokkene effectief verblijft.

De spreker wil er toch ook op wijzen dat de verplichting waarvan sprake in artikel 1056, 1°, tweede lid, werd ingevoerd omdat, indien een vonnis bij verstek wordt geveld, het vermoeden kan bestaan dat de gedaagde in eerste aanleg niet op de hoogte was van het rechtsgeding.

Om deze eventuele fout recht te zetten heeft de wetgever er in die specifieke situatie voor gekozen om het hoger beroep in te stellen via de procedure die de meeste waarborgen biedt, namelijk de betekening via een gerechtsdeurwaarder.

De heer Barzin vraagt ook op basis van welke criteria de rechter in hoger beroep toepassing kan maken van artikel 1058.

Is de rechter verplicht om in alle gevallen te verifiëren dat het hoger beroep ter kennis werd gebracht van de gedaagde partij?

De heer Bourgeois meent dat het niet de bedoeling kan zijn om een laattijdig ingesteld beroep te regulariseren. Volgens hem kan de rechter een beroep doen op artikel 1058 indien hij zou vaststellen dat een rechtsgeldig ingesteld beroep niet aan de gedaagde zou zijn betekend, bijvoorbeeld ingevolge een adreswijziging.

Volgens de voorzitter moet de rechter nagaan of het beroep binnen de in de wet vastgestelde termijn werd aangetekend.

De heer Vandeurzen beklemtoont dat artikel 1058 inderdaad niet de bedoeling kan hebben een onontvankelijk beroep te regulariseren. Deze bepaling kan enkel betrekking hebben op een regelmatig ingesteld beroep.

De vertegenwoordiger van de minister antwoordt dat de verplichting om het hoger beroep bij deurwaardersexploot te betekenen nooit op straffe van nietigheid werd voorgeschreven.

L'article 1058 permet toutefois au juge d'ordonner que l'appel soit signifié par huissier à l'intimé défaillant, s'il n'a pas eu lieu dans cette forme.

Selon la jurisprudence, le juge d'appel doit vérifier si l'intimé a été dûment informé de la procédure d'appel.

MM. Bourgeois et Verwilghen présentent ensuite un amendement (n° 1 - Doc. n° 1849/2) tendant à supprimer l'article 3 du projet à l'examen.

Les auteurs estiment qu'il faut maintenir la possibilité de régularisation prévue par l'article 1058 du Code judiciaire.

*
* *

L'article 1er est adopté par 8 voix et une abstention.

L'article 2 est adopté par 9 voix et 2 abstentions.

L'article 3 est rejeté par 9 voix et 2 abstentions.

L'amendement n° 1 de *MM. Bourgeois et Verwilghen* est par conséquent adopté.

L'ensemble du projet de loi, tel qu'il a été modifié, est adopté par 9 voix et 2 abstentions.

Le rapporteur,

D. VANDENBOSSCHE

Le président,

M. VERWILGHEN

Artikel 1058 biedt de rechter echter de mogelijkheid om, indien hij vaststelt dat de gedaagde in hoger beroep niet verschijnt, het hoger beroep toch nog door de deurwaarder te doen betekenen indien het in een andere vorm zou zijn ingesteld.

Volgens de rechtspraak moet de rechter in beroep controleren of de geïntimeerde wel degelijk op de hoogte is gebracht van de procedure in hoger beroep.

De heren Bourgeois en Verwilghen dienen vervolgens een amendement nr 1 (Stuk nr 1849/2) in ertoe strekkend artikel 3 van het wetsontwerp weg te laten.

De indieners zijn van oordeel dat de in artikel 1058 van het Gerechtelijk Wetboek opgenomen regularisatiemogelijkheid moet behouden blijven.

*
* *

Artikel 1 wordt aangenomen met 8 stemmen en 1 onthouding.

Artikel 2 wordt aangenomen met 9 stemmen en 2 onthoudingen.

Artikel 3 wordt verworpen met 9 stemmen en 2 onthoudingen.

Het amendement nr 1 van de heren Bourgeois en Verwilghen is bijgevolg aangenomen.

Het gehele wetsontwerp - zoals gewijzigd - wordt aangenomen met 9 stemmen en 2 onthoudingen.

De Rapporteur,

D. VANDENBOSSCHE

De Voorzitter,

M. VERWILGHEN